

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Innspill til regjeringens handlingsplan om bærekraftsarbeidet i Norge

Innspill fra Ungdommens distriktspanel

Takk for muligheten til å komme med innspill til handlingsplanen for bærekraftsarbeid.

Målgruppe og mål: Hvem skal handlingsplanen rette seg mot og hva skal vi oppnå?

Ungdommens Distriktspanel er opptatt av at handlingsplanen ivaretar Distrikts-Norge.

Handlingsplanen kan være en nøkkel for å nå bærekraftsmålene. Derfor bør ungdom som målgruppe eksplisitt komme frem. Unge er framtiden, og må leve med beslutningene som tas i dag. Handlingsplanen bør derfor være tydelig på hvordan unge skal involveres i arbeidet med en bærekraftig omstilling av samfunnet. Handlingsplanen bør legge til rette for at unge involveres aktivt i arbeidet, og at det er ulike måter å komme med innspill og engasjere seg på. Handlingsplanen bør vise hvordan medvirkning og samhandling bidrar til at vi sammen finner løsninger for å nå målene.

Gjennom handlingsplanen bør det være rom for at lokalsamfunn i hele landet kan være med å definere hva bærekraft betyr for dem. Unge må tas med for å si noe om hva som skal til for å nå bærekraftsmålene akkurat der de bor. Innsikten som Ungdommens distriktspanel har samlet viser at unge er opptatt av bærekraftige løsninger og ansvarlig utvikling, men at det er forskjell på hva innholdet er. Lokale forhold må være en del av løsningene.

Utforming av dokumentet

For at dokumentet skal bli et nyttig dokument bør det utformes slik at ulike aktører kjenner seg selv igjen som en del av løsningen. Konkrete eksempler fra forskjellige sektorer vil kunne være nyttig for inspirasjon og læring. De ulike tiltakene og aktivitetene som legges frem i handlingsplanen kan merkes med de aktuelle tilhørende bærekraftsmålene.

Dokumentet bør være et levende dokument. Arbeidet med bærekraftsmålene er pågående arbeid, og verktøy og arbeidsmåter vil være i kontinuerlig utvikling i tiden fremover.

Dokumentet bør utformes slik at aktørene ser den praktiske nytte av arbeidet.

Problembeskrivelse: Hvilke utfordringer står i veien for å nå bærekraftsmålene i Norge innen 2030? Hvilke dilemmaer møter din sektor, og hvordan skal vi løse disse dilemmaene?

Forvaltning av natur- og menneskelige ressurser i hele landet vil kunne ha betydning for å nå bærekraftsmålene. Derfor vil bosettingsmønstre og å skape gode lokalsamfunn over hele landet være viktig. Samfunnsutviklingen i små lokalsamfunn utfordres da sentraliseringen skyter fart. Ungdom er en del av løsningen. Slik Distriktsnæringsutvalget (NOU 2020:12) påpeker er det behov for å forstå hvorfor unge handler som de gjør. Hvilke verdier, holdninger, interesser og motiver legger unge til grunn for sine bostedsvalg.

Tiltak: Hvilke konkrete forslag til tiltak bør regjeringen vurdere i handlingsplanen?

Ungdommens distriktspanel skal gi ti råd om fremtidens distriktpolitikk. Høsten 2020 arbeider panelet med [å få innspill til de foreløpige forslagene](#), før de 10 rådende til fremtidens distriktpolitikk overleveres regjeringen våren 2021. Forslagene har flere bærekraftsdimensjoner i seg.

Utfordringen for ungdom i distriktene er noe annerledes enn ellers i landet, og handlingsplanen bør ha en distriktsdimensjon. Innsikten som panelet har samlet fra unge over hele landet viser at unge i distriktet har noen spesifikke utfordringer. Utfordringene er blant annet knyttet til lange avstander, spredd bebyggelse og at unge føler seg ensomme på grunn av manglende kollektivtransport. Nærhet til natur blir trukket frem som et av de positive elementene ved å bo i distriktene. Natur knyttes blant annet til friluftsliv, rekreasjon og som ressurs for næringsutvikling. Natur, jord, og havressurser må forvaltes på en bærekraftig og ansvarlig måte. I konsekvensutredninger for utbyggingssaker bør konsekvensene for fremtidige generasjoner i større grad vurderes.

Nærhet til natur må få større betydning i arbeidet med lokal samfunnsutvikling, og for å sikre selvforsyning må kommunene vedta nullvisjon for nedbygging av matjord. Dette er i tråd med bærekraftsmål 12.2, som sier at vi innen 2030 skal oppnå en bærekraftig forvaltning og effektiv bruk av naturressurser. Samtidig er det relevant i tilknytning til mål 8.9 om å sette i verk politikk for å fremme en bærekraftig turistnæring som skaper arbeidsplasser og fremmer lokal kultur og lokale produkter. Dette er sentralt for en ansvarlig utvikling av fremtidens distriktssamfunn. (Dette kan også koples til mål 11.4 om verne og sikre verdens kultur- og naturarv).

Ungdommens distriktspanel foreslår at regjeringen gir ansvaret for å koordinere det nasjonale arbeidet med å nå FN's bærekraftsmål innen 2030 til en egen statsråd. Det lokale og regionale koordineringsbehovet avhjelpes med bærekraftskoordinatorer som finansieres med øremerkede midler.

Handlingsplanen bør ha tiltak som legger til rette for å utvikle gode lokalsamfunn og nærmiljø over hele landet. Mange unge i distriktene savner møteplasser. Vi må ha frivillighetsentraler som koordinerer arbeidet med å lage gode, trygge og inkluderende møteplasser. I tillegg bør det oppfordres til at kommuner har strategier for samarbeid med frivillige lag og organisasjoner, og at de tilbys gratis husleie i kommunale bygg. Tilbud om billig husleie bør også gjelde unge gründere, kulturelle og kreative unge næringsutøvere.

Å legge til rette for kollektivtransport og trygge veier i hele landet er sentralt for en bærekraftig utvikling. Mange distriktsungdom erfarer blant annet at mangelen på kollektivtransport er et hinder for å være sosial. Ungdommens distriktspanel mener at appen Hent meg bør være tilgjengelig for alle unge i distriktene, slik at de kan bestille transport fra der de er til ønsket møtested. Fylkesveier og fylkesveiferger må få et økonomisk løft slik at varene som produseres og folket som bor der kommer frem. Slik bærekraftsmål 11.2 sier bør det være tilgang til trygge, tilgjengelig og bærekraftige transportsystemer og trygghet på veiene, særlig ved å legge til rette for kollektivtransport.

For å sikre utdanning, bærekraftsmål 4, bør unge ha tilgang til utdanning der de bor, (og som møter næringslivets behov). De videregående skolene bør ha en desentralisert struktur, og slik Distriktsnæringsutvalget foreslår bør finansieringen av universitet, høyskoler og fagskoler være slik at det stimulerer til desentraliser studiestedstruktur. I distriktene er det i tillegg slik at mange unge må flytte på hybel når de starter på videregående skole. Derfor bør kommuner/fylker ha miljøarbeidere som følger opp ungdommene. I tillegg bør det være kort vei til psykisk helsehjelp, noe som ikke er tilfellet i mange distriktskommuner i dag. Alle elever må ha tilgang til et lavterskeltilbud for psykisk helsehjelp, og ungdomsskoler og videregående skoler skal ha en åpen dør til hjelp alle dager. Det bør utvikles digitale helhetsløsninger med nettsted, chat og mulighet for å bestille samtale. (Bærekraftsmål 3.9 om allemenn tilgang til grunnleggende og gode helsetjenester).

Å opprette stillinger som regionale jobb-koordinatorer, som blant annet arbeider med å kople ungdom til lokalt næringsliv for å få sommerjobb, deltidsjobb, heltidsjobb og praksisplass, kan være et ledd i arbeidet med bærekraftsmål 8 om anstendig arbeid.

Unge er underrepresentert i valg og blant folkevalgte. Unges mening må bli hørt og er viktig for en bærekraftig utvikling. Ungdommens distriktspanel mener det er helt avgjørende at unge involveres i utviklingen av fremtidens bærekraftige samfunn. Handlingsplanen bør inneholde tydelige tiltak som viser hvordan unges stemmer ivaretas i arbeidet med bærekraftsmålene.

Mvh

Ungdommens Distriktspanel